

ULOGA ODGAJATELJA U RAZVOJU DJEČJIH SOCIO-EMOCIONALNIH KOMPETENCIJA

Vučičić, Jelena

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:917174>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ULOGA ODGAJATELJA U RAZVOJU DJEČJIH
SOCIO-EMOCIONALNIH KOMPETENCIJA**

JELENA VUČIČIĆ

Split, 2022

Odsjek za Rani i predškolski odgoj i obrazovanje
Rani i predškolski odgoj i obrazovanje
Pedagogija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

ULOGA ODGAJATELJA U RAZVOJU DJEČJIH SOCIO- EMOCIONALNIH KOMPETENCIJA

Studentica:

Jelena Vučićić

Mentorica

doc. dr. sc. Ivana Visković

Split, rujan 2022

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. RAZVOJ DJETETA PREDŠKOLSKE DOBI.....	2
3. SOCIO-EMOCIONALNI RAZVOJ	4
3.1. EMOCIONALNI RAZVOJ.....	5
3.1.1 TEMPERAMENT	7
3.1.2.PRIVRŽENOST	9
3.2 SOCIJALNI RAZVOJ	10
3.2.1 ULOGA OBITELJI.....	11
3.2.2 ULOGA VRŠNJAKA.....	11
4. ODGAJATELJ DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI	12
4.1 ULOGA ODGAJATELJA	14
4.2. PEDAGOŠKO DJELOVANJE ODGAJATELJA	15
4.3. PROFESIONALNE KOMPETENCIJE ODGAJATELJA	16
4.4. NAČINI KAKO ODGAJATELJI MOGU POTAKNUTI SOCIJALNU KOMPETENCIJU ...	18
5. ZAKLJUČAK	19
6. LITERATURA	20
SAŽETAK.....	22
SUMMARY	23

1. UVOD

Dijete je po svojoj prirodi emocionalno i socijalno biće, u stalnoj interakciji s okolinom. Njegove razvojne faze praćene su promjenama u ponašanju, na emotivnom i socijalnom planu. Kako dijete raste tako sve bolje doživljava svijet oko sebe i kao takvog ga nastoji razumjeti. Poticajno okruženje nudi djetetu priliku za upoznavanjem, razumijevanjem i istraživanjem svijeta te omogućava slobodu mišljenja. Odgajatelj, nakon roditelja ima najveću ulogu u djetetovom odrastanju i zaslužan je za emocionalno i socijalno osnaživanje djeteta. Važno je da odgajatelj stalno osluškuje djetetove potrebe i na osnovu toga stvara okruženje unutar kojeg se potiče socio-emocionalni razvoj.

Djeca predškolske dobi uče po modelu, a to su primjerice odrasli i vršnjaci . Oni trebaju biti oprezni i svjesni toga u svakom trenutku te pokušati svoje loše navike svesti na minimum, a dobre navike dodatno istaknuti da ih djeca mogu oponašati i na taj način učiti. Kvalitetan odgoj je cjelovit te svako dijete treba imati jednake mogućnosti za kvalitetan razvoj. Vršnjački odnosi jako utječu na dijete jer stvaraju kratkotrajne, ali jake pozitivne i negativne emocije. Svako dijete se želi osjećati prihvaćeno i voljeno, osjećati da negdje pripada. Iz tog razloga odgajatelj treba biti u interakciji sa skupinom, poticati njihovu međusobnu socijalizaciju, stvoriti otvorenu komunikaciju i naučiti djecu da sukobe rješavaju samostalno. Različiti centri koji se mijenjaju mogu pridonijeti upoznavanju grupe i stvaranju prijateljstava kao što konkretno postoje centri za izražavanje emocije, krug za upoznavanje i slično. Ovaj rad analizira socio-emocionalne kompetencije predškolske djece i tumači ulogu odgajatelja, koliko su važni u procesu djetetovog odrastanja. Također istaknut će se osobine i kompetencije koje treba imati kvalitetan odgajatelj.

U prvom poglavlju, bit će sažeto opisan razvoj djece po određenim područjima, zatim će se drugo poglavlje nastaviti na konkretan emocionalni razvoj i koje su njegove odrednice. Nadalje, govorit će se o socijalnom razvoju djeteta, te socijalnim kompetencijama, a posljednje poglavlje tumači ulogu odgajatelja u socio-emocionalnom razvoju djeteta, njegovim kompetencijama i važnosti općenito.

2. RAZVOJ DJETETA PREDŠKOLSKE DOBI

Prema Starc, Obradović, Pleša, Profaca i Letica (2004, str. 13) „Pojam razvoja shvaćamo kao slijed određenih promjena u osobinama, sposobnostima i ponašanju djeteta pri čemu se ono mijenja i s vremenom postaje sve veće, snalažljivije, spretnije, društvenije i prilagodljivije“.

Dječji razvoj koji se očituje u motoričkom, spoznajnom i socio-emocionalnom obliku je cjelovit te je bitan za pedagoško djelovanje.

Istraživači dječjeg razvoja jasno upućuju na to da djetetov razvoj nije pravocrtan i da na njega utječe mnoštvo drugih čimbenika koji se tijekom djetetovog odrastanja konstantno isprepleću te baš iz tog razloga svako dijete daje individualan pečat određenom razvojnom stadiju.

Čimbenici razvoja mogu se uvjetno analizirati kao nasljedni (biološki, genetski) i okolinski (učenje, odgoj) te se ističe razvoj kao dinamičan proces koji se zbiva u socijalnom interakciji i neprestano se oblikuje i mijenja. Dijete je cjelovito biće, a njegov razvoj je složena pojava koja nije samo zbroj određenih aspekata u razvoju.

Prema Nacionalnom kurikulumu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2015) suvremena shvaćanja djeteta su:

- Dijete je cjelovito biće
- Dijete je istraživač i aktivni stvaratelj znanja
- Dijete je socijalni subjekt sa specifičnim potrebama, pravima i kulturom
- Dijete je kreativno biće sa specifičnim stvaralačkim i izražajnim potencijalima
- Dijete je aktivni građanin zajednice

Pod pojmom motorike podrazumijevamo djetetovo kretanje, njegovo korištenje i manipuliranje određenim predmetima praćene razvojnim fazama koje su vidljive u držanju tijela, kretanju, i baratanju predmetima.

Prema Starc i suradnicima (2004) sve su to prirodni i osnovni oblici kretanja koja se pojavljuju u dobi između druge i sedme godine. Dijete od tri godine se suočava sa nesigurnošću u različitim područjima svog ponašanja, isto tako, vidljiva su ograničenja u djetetovom doživljavanju vanjskog svijeta. Odgovor na stresne situacije i smanjenje napetosti vidljiva su u dječjim ponašanjima (griženje noktiju, plakanje, kopanje nosa, sisanje palca i dr.)

Djetetu je potrebno omogućiti poticajno okruženje najbližih osoba koje će ga razumjeti i imati strpljenja za njegov razvoj.

Dijete s navršene četiri godine ulazi u fazu u kojem je izrazito samopouzđano, ali i znatiželjno pa tada dolazi i do konflikata i do iskušavanja vlastitih granica i sposobnosti.

Razvoj spoznaje odvija se postepeno. Trogodišnjem djetetu pažnja više nije usmjerena na samo jedan podražaj već na više malih podražaja. Sve spoznaje trogodišnjeg djeteta temelje se na praktičnom djelovanju. U četvrtoj godini djetetova života spoznavanje svijeta i dalje je opažano praktično, promjena se vidi tek u pažnji koja postaje selektivna; poboljšava se kontrola, razvija se prilagodljivost te usmjeravanje pažnje. Prema autorima unutar tog razdoblja razvija se i predodžbeno mišljenje.

U šestoj godini dijete razumije vanjski svijet putem različitih aktivnosti pomoću kojih istražuje svoje okruženje i namjenu određenih predmeta uz inicijativnost i kreativnost, zna raspoznati i uspoređivati sličnosti i razlike onoga što otkriva te mu se tako pozornost produljuje i počinje zanemarivati ono nevažno već se koncentrira na određeni zadatak(samoregulacija).

Govor je osnovno sredstvo za međusobno razmjenjivanje informacija tj. komunikaciju koja se ostvaruje među ljudima, te dijete od prvog dana svog života usvaja određene vještine i znanja kako bi se u budućnosti govor i razvio. Prvi plač djeteta je i njegova prva vokalizacija pomoću koje on započinje interakciju s okolinom. S vremenom dijete razvija sposobnost razumijevanja simbola a tek nakon toga usvaja govor ljudi koji ga okružuju te daljnjim razvojem dolazi do procesa socijalizacije u gdje veliku ulogu imaju roditelji i odgajatelji (Nikolić, 2011).

3. SOCIO-EMOCIONALNI RAZVOJ

Dijete osim što se razvija spoznajno, tjelesno i motorički postupno razvija i socijalne odnose s ljudima iz svog okruženja. Djetetov emocionalni razvoj proizlazi iz nasljeđenih mehanizama. Do kraja 6. mjeseca života dijete u pravilu izražava šest temeljnih emocija: strah, srdžba, veselje, tuga, gađenje i iznenađenje. Izražavanjem emocija dijete signalizira okolini svoje potrebe te na taj način stupa u interakciju s okolinom koja ga okružuje ali tek s vremenom počinje razumijevati i tuđe emocije (Starč i sur., 2004). Socijalni i emocionalni razvoj su povezani. Kroz interakciju s drugima (obitelji, vršnjacima, „važnim odraslim“...) dijete stiče osnovna znanja i vještine o socijalnim odnosim. U tim odnosima izgrađuje i emocionalne ekspresije. Opravdano je zato zaključiti o povezanosti socijalnog i emocionalnog razvoja.

Socio-emocionalni razvoj djeteta počinje rođenjem. Pojedina istraživanja ukazuju da dijete već u utrobi čuje glasove i prepoznaje ih po rođenju, okreće glavu prema izvoru zvuka. Već u prvoj godini pojavljuje se i osmijeh kao socijalna reakcija na poznata lica, to je najčešće majka. Razlikuje se i plač kao posljedica gladi, nezadovoljstva i slično. Počinje reagirati na svoje ime, smije se svom liku u ogledalu, ali pojavljuje se i strah te se u tom razdoblju stvara sve veća privrženost roditeljima. Krajem prve godine počinje proces socijalnog zaključivanja, dijete počinje koristiti informacije iz okoline koji utječu na njegovo emocionalno ponašanje te usklađuje vlastito ponašanje s okolinom, razumije zabranu na osnovu mimike i glasa (Ban, Raguž, Prizmić, 2011).

3.1. EMOCIONALNI RAZVOJ

Emocije su oblici energije u pokretu koje, ako se ne izražavaju, s vremenom ostaju potisnute, što negativno utječe na daljnje socijalne odnose. Zbog toga je važno poticati djecu na otvoreno izražavanje emocija i refleksivno razmišljanje jer na taj način prihvaćaju sebe ali i druge (Berk, 2008).

Oatley i Jenkins (2000, prema Brajša-Žganec, 2003) navode da su emocije glavni pokretač čovjekovog raspoloženja, njegovog odnosa sa okolinom i cjelokupnim društvenim životom.

Prepoznavanje i razumijevanje vlastitih emocija, ali i emocija drugih ljudi pomažu u međusobnim odnosima. Dijete od najranije dobi stupa u interakciju s okolinom, pokazuje svoje osjećaje ali s vremenom uči razumijevati i tuđe osjećaje. Reakcija djeteta u određenoj situaciji ovisi o njegovom temperamentu, nasljednim karakteristikama ali i o njegovom doživljaju situacije (Brajša-Žganec, 2003). Pozitivne i negativne emocije mogu se prepoznati u ranom djetinjstvu.

Starc i suradnici (2004) navode da su dječje emocije izrazito spontane, jednostavne, česte i kratkotrajne, ali i snažne i nestabilne jer dijete ne zna zadržati svoju emociju nego je otvoreno pokazuje te se iz tog razloga djetetove emocije uvelike razlikuju od emocija odrasle osobe.

Djeca u predškolskoj dobi jasno prepoznaju i pokazuju vlastite emocija kao i emocije okoline, te imaju sposobnost predviđanja određenih emocionalnih reakcija (Oatley i Jenkins, 2000, prema Brajša – Žganec, 2003).

U drugoj godini života dijete počinje izražavati emocije, pozitivne kada nešto novo nauči i savlada ali i negativne prema pojedinim predmetima i trenutnoj okolini. S vremenom nauči izgovarati svoje ime, razlikuje pojam dječaka i djevojčice, usklađuje igru s drugom djecom jer počinje razumijevati njihovu namjeru. Isto tako oponaša odrasle osobe iz svog okruženja te pred sam kraj druge godine verbalno izražavaju bijes testirajući vlastite granice (Ban i sur., 2011). Prema autorima Starc i suradnici (2004) dijete s navršene tri godine pokazuje emocije koje su izrazito snažne, ali i kratkotrajne. Najintenzivnije emocije su ljutnja jer je tada dijete u fazi egocentrizma. Kontakti s drugom djecom su najčešće slučajni jer dijete ih još uvijek ne gleda kao svoje „prijatelje“, zaokupirano je svojim potrebama i željama, raste strah od određenih stvari te traži pomoć od roditelja koje gleda kao svoje vršnjake.

Period od četvrte do pete godine djetetova života ispunjene su izražavanjem različitih emocija. To je razdoblje u kojem dijete stvara strah od novih stvari (samoća, divlje životinje, odvajanje od majke), a opada mu strah od već poznatih stvari na koje je navikao. Peta godina djetetova života prožeta je noćnim morama u kojima se pojavljuju različita imaginarna bića

kojih se dijete boji jer su sada oni nešto novo za njega. Ljuttnja se pojavljuje kao emocija na frustraciju koju dijete doživljava uslijed teškoća u svakodnevnoj igri, nerazumijevanje za njegove želje od strane odraslih i slično. Dijete svoj bunt izražava kroz govorenje ružnih riječi, ruganja pa čak i nanošenjem povreda sebi i drugima. Tokom vremena dijete počinje biti pristupačnije te stvara prva prijateljstva s vršnjacima ali i mlađom djecom jer su mlađa djeca spremnija slušati stariju djecu (Berk, 2005). U dobi od pete do šeste godine dijete uči izražavati emocije, ali na društveno prihvatljiv način. Pojavljuje se strah od bolesti, nesretnih slučajeva, lopova, duhova te porast od stvarnih strahova koje se događaju u svakodnevnim situacijama (ozljeđivane, pad...). Reagira ljuttnjom najčešće u slučaju vrijeđanja ponosa ili odbacivanja nekih njegovih zamisli i želja. Iz obiteljske zajednice proizlazi ljubomora koja se kod djeteta reflektira na društvo i vrtić. Šestogodišnjak sve rjeđe iskazuje bijes već ga izražava verbalnom agresijom (izazivanje, svađanje, ruganje...). Hrabro podnosi neke ozbiljnije povrede ali se i dalje pojavljuje strah od posjekotine, krvi, strah od groma i munje ili da će se netko izgubiti. „U dobi od šeste i sedme godine kontrola izražavanja emocija je sve uspješnija. Krug prijatelja stvara po kriteriju blizine stanovanja, konflikti su češći, ali i kratkotrajni“ (Starc i sur. 2004, str. 160).

Socijalizacija emocija događa se na tri načina (Andrić i Čudina-Obradović, 1994):

1. Dijete promatranjem i oponašanjem osoba iz svoje okoline uči kako reagirati i koju emociju „upotrijebiti“ na određene pojave i predmete
2. Socijalna okolina daje modele za oponašanje načina i intenziteta emocionalnog izražavanja. To su najčešće mimike i geste, priopćavanjem svojih emocija drugoj osobi dajemo jasan poziv drugima da sudjeluju u tom emocionalnom doživljaju i da ga podijele s nama
3. Socijalnim učenjem se postiže kontrola emocija (samoregulacija) jer socijalna okolina namjerno odgaja dijete s ciljem da smanji intenzitet određene emocije kako bi to bilo izražavanje koje je društveno prihvatljivo.

3.1.1 TEMPERAMENT

Temperament opisuje djetetov stil ponašanja, kako dijete nešto čini a ne što čini. Tako će dijete na isti podražaj (npr. vožnja autom) reagirati uzbuđenjem, stalno gledajući kroz prozor i promatrajući, dok će se drugo dijete umiriti i odspavati. Istraživanja pokazuju da određeni aspekti djetetova ponašajnog stila zaista ostaju stabilni tijekom vremena i otporni su na utjecaje izvana. Najčešće su to negativne emocionalne reakcije poput straha, reakcije na nove situacije ili ljude.

Prema modelu Rothbart i Putnam (2002) glavne odrednice dječjeg temperamenta u ranoj i predškolskoj dobi oblikuju djetetovu ličnost, a među najvažnijima izdvajaju pozitivnu emocionalnost (smijeh na različite ugodne podražaje, uzbuđenje i uživanje), negativnu emocionalnost (nezadovoljstvo, frustriranost, neutješnost) i svjesnu kontrolu ponašanja (susprezanje, usmjeravanje pažnje).

Autori najraširenije klasifikacije temperamenta (NYLS) nastale pedesetih godina u SAD- u utvrdili su postojanje triju osobina koji se često pojavljuju i zaključili da postoje tri rana ponašajna stila, a to su: „lagan“, „težak“ i „suzdržan“.

„Lako“ je dijete najčešće veselo i pozitivno. Rado pristupa novim objektima i ljudima te su njegove reakcije niskog ili umjerenog intenziteta. Obično ima pravilan ritam spavanja, hranjenja i obavljanja nužde te se dobro prilagođavaju na promjene.

„Teško“ dijete ima suprotne osobine. Ne osjeća se dobro u novim situacijama, često ima jaki otpor na nove podražaje iz okoline, njegov ritam nije pravilan te iz tog razloga često plače.

„Suzdržano“ dijete također ima slabiju prilagodbu na nove situacije te se često povlači pred nepoznatim ljudima i stvarima. Reakcije su mu niskog intenziteta te je za djetetov razvoj važno da se njegov temperament podudara s onim što se zbiva u njegovom socijalnom okruženju.

Rothbart i suradnici (2000) definirali su 16 sastavnica temperamenta djeteta rane i predškolske dobi, a najvažnije su prikazane u tablici 1

Tablica 1.: Sastavnice temperamenta djece rane dobi (prema Rothbarti i sur., 2000)

POZITIVNA EMOCIONALNOST	Smiješak i smijanje na različite ugodne i zanimljive podražaje, uzbuđenje u očekivanju ugodnih doživljaja, uživanje u ugodnim a pomalo opasnim aktivnostima
NEGATIVNA EMOCIONALNOST	Nezadovoljstvo, depresivnost, frustriranost/srdžba u situaciji sprječavanja ili ograničavanja, bojažljivost, neutješivost, strah od moguće opasnosti i boli
SVJESNA KONTROLA PONAŠANJA (vladanje sobom)	Susprezanje reakcije, planiranje ponašanja, usmjeravanje i održavanje pozornosti na zadatak, perceptivna osjetljivost za slabe i neprimjetljive podražaje

3.1.2.PRIVRŽENOST

Bowlby je 1969. razvio *teoriju privrženosti* definirajući je kao emocionalnu vezu koja za potrebu ima održavanje blizine sa specifičnom osobom, u ovom slučaju djeteta s majkom. U njihovom međusobnom odnosu takva privrženost zahtjeva prilagodbu majke svakom djetetovom razvojnom razdoblju.

Odmah po rođenju bebe putem plača okolini prenose poruku o svojim potrebama, a osmjesima svoje najmilije zadržavaju u blizini (Porter, 2003).

Zadovoljenje djetetovih potreba (sisanje, dodir, zagrljaj) dovest će do urednog razvoja moždanih struktura, a posebno sjedišta emocija. U slučaju da je dijete zanemarivano ti će dijelovi mozga pretrpjeti ozljede što će dovesti do socijalnog povlačenja i indiferentnosti. Razvoj socijalno neprimjerenog ponašanja, nemogućnost verbaliziranja osjećaja te pojava straha u svakodnevnim situacijama (Joseph, 1999, prema Starc i sur. 2004.)

Autorica Tatalović – Vorkapić (2017) ističe važnost emocionalne sigurnosti i socijalne podrške koje se mogu ostvariti bliskom i kvalitetnom interakcijom odgajatelj – dijete. U istraživanju Collwell i Linsey (2003) potvrđuje se činjenica da ako dijete stvori sigurnu privrženost s odgajateljem ono će utjecati na pozitivan razvoj djece. Djeca koja su izgradila odnos sigurne privrženosti s barem jednom odraslom osobom postaju puno otvorenija i stvaraju pozitivne odnose. Odgajatelj bi prije svega trebao bodriti dijete, pružajući mu potporu u svakoj situaciji, osnažujući sve pozitivne vrijednosti koje dijete posjeduje te razvijanje onih sposobnosti koja dovode do prihvatljivih oblika ponašanja (Milanović, Stričević i Maleš, 2000, prema Matoš i Tomić 2010). Dijete u vrtiću s vremenom izgrađuje privrženost s odgajateljem koja treba biti sigurna. Odgajatelj gradi odnos koji djetetu omogućava povjerenje. Suprotno tome, odgajatelj koji ne reagira na djetetove potrebe i koji nije osjetljiv na dijete potiče kod djeteta izbjegavajući stil privrženosti. Takvo dijete pokazuje manjak suradnje i izbjegava emocionalne odnose (Vasta, Haith, Miller, 2004).

3.2 SOCIJALNI RAZVOJ

Dijete je u stalnoj interakciji s okolinom, kroz tu interakciju dijete postepeno uči o sebi ali i o drugima. Također, za vrijeme igre dijete uči kako se emotivno prilagođavati i razumjeti drugu djecu, logički razmišljati, propitivati svoje ideje i osjećati zajedništvo u skupini. Važnost igre vidljiva je u socijalnim interakcijama među djecom, uočava se razlika u zajedničkoj igri u kojoj su neka djeca usmjerena prema zajedničkoj suradnji i međusobnom pomaganju ali se uočava i postojanje natjecateljskog ponašanja koja su vrlo česta kod djece te je iz tog razloga potrebno dodatno poticati djecu na suradnička ponašanja (Jurčević Lozančić, 2016).

Prema Berk (2008) kako djeca postaju sve samosvjesnija, bolja u razumijevanju misli i osjećaja drugih, njihove vještine i interakcije s vršnjacima znatno se poboljšavaju.

Primijećeno je da djeca često mijenjaju aktivnost i partnere u igri, baš kao i igru i učenje. Zato je izrazito važno da djeca prepoznaju socijalne situacije i da znaju adekvatno na njih odgovoriti jer onda dostižu veliki socijalni uspjeh i osjećaj pripadnosti u grupi vršnjaka (Goleman, 2011). Potrebno je socijalne kompetencije djece sagledati u širem okviru, a to je fizičko i socijalno okruženje, ukupna organizacija svakodnevnog života u obiteljima ili institucijama. Međutim, pored vidljivih aspekata uočavamo i nevidljive aspekte koji nisu izravno prisutni u djetetovom okruženju ali uvelike utječu na socijalni kontekst djetetovog odrastanja. To mogu biti različiti pozitivni ali i negativni događaji u obitelji. Također, način na koji odrasli gledaju na djetinjstvo, njihova uvjerenja uvelike utječu na dijete svjesno ili nesvjesno (Jurčević Lozančić, 2016).

Autori Katz, McClellan (2005) navode da mala djeca usklađuju svoja ponašanja s tuđim kako bi pronašli zajednički jezik i na taj način bili sigurni i prihvaćeni od strane vršnjaka te razriješili sukobe koji se često pojavljuju tijekom igre. Prema Berk (2008) međusobna igra djece različite dobi dovodi do sasvim novih spoznaja i vrste učenja kako za stariju djecu tako i za mlađu, starija djeca preuzimaju odgovornost za mlađu a mlađa djeca uče po modelu od starije djece.

3.2.1 ULOGA OBITELJI

Prvo stupanje djeteta u interakciju događa se u obitelji stoga dijete najprije stječe vještine interakcije s vršnjacima u obitelji. Roditelji su ti koji utječu na dijete svjesno ili nesvjesno, kroz odgojne metode i igru (Ladd i Pettit, 2002, prema Berk 2008).

Berk (2008) razlikuje dva tipa roditeljstva. Izravni roditelji razgovaraju sa svojom djecom, imaju otvorenu komunikaciju, iniciraju kontakte i druženje s vršnjacima te pokazuju djeci na koji način mogu ostvariti socijalne odnose. Suprotno tome, neizravni roditelji ne obraćaju pozornost na svoje dijete i nisu svjesni koliko njihovo ponašanje utječe na djetetovo ponašanje. Uvjeti za emocionalni i socijalni razvoj moguć je kada je u odgoju zastupljena skrb i nadzor, komunikacija, zahtjevnosti i strpljenje (Katz i McClellan, 2005).

3.2.2 ULOGA VRŠNJAKA

Uloga vršnjaka je značajna u životu svakog djeteta. To je i jedan od dimenzija razlike obitelji i dječjeg vrtića. Uključenost djeteta u dječji vrtić omogućava mu svakodnevne interakcije s vršnjacima. Dijete se uči ponašati u skupini, poštivati pravila, regulirati emocije, razmjenjivati informacije, pomagati prijateljima i razumjeti njihove osjećaje (Klarin, 2006). S razvojem djeteta i njegovi se vršnjački odnosi mijenjaju, ovisno o socijalnim vještinama i sposobnosti prepoznavanja verbalnih i neverbalnih znakova stvaraju se bliska prijateljstva (Klarin, 2006). Prema Berk (2008) prijateljstva u ranom djetinjstvu nude socijalnu podršku. Djeca koja su socijalno otvorenija i lako stvaraju prijateljstva, njihova prilagodba na školu biti će uspješnija.

„Prijateljstvo je specifičan, uzajaman pa prema tome i dvosmjernan odnos koji je odraz iskustva između dva pojedinca“ (Klarin 2006, str. 57).

4. ODGAJATELJ DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Odgajatelj bi trebala biti osoba koja je u procesu cjeloživotnog učenja, s izraženom potrebom napredovanja kako u osobnom tako i u profesionalnom smislu. Ne osuđuje dijete već ga osluškuje, istražuje i preispituje, konstantno u potrazi za odgovorima i rješenjima. Poznavatelj zakonitosti djetetovog razvoja uz prihvaćanje individualnih karakteristika, ne žuri i ne zaključuje, otvoren je za različita rješenja, spreman čuti drukčija mišljenja. Fleksibilan, neopterećen, spreman za kompromis. Svoj posao shvaća kao poziv (Kramer, 1994.) Odgajatelj je poslije roditelja prva karika odgojno-obrazovnog lanca. Primjerice, navodi Petrović-Sočo (2007), odgajatelj je u interakciji čak i onda kada ta interakcija izostaje. Na osnovu opservacije djeteta kvalitetan odgajatelj kreira osobna ponašanja.

Wilson (1990, prema Klarin, 2006) navodi neke poželjne osobine odgajatelja:

1. Fizičko i mentalno zdravlje

Odgajatelj je najbitnija osoba u djetetovom životu nakon roditelja te takav poziv treba ozbiljno shvatiti i raditi na sebi kako privatno tako i poslovno, odgajatelj koji nije psihički stabilan ne može djeci ponuditi ono što je njima potrebno. Zato je izrazito važno da odgajatelj prvo radi na sebi i svom zdravlju kako bi to isto znanje prenijelo na djecu.

2. Pozitivna slika o sebi

Usko povezano s psihičkim zdravljem, samo onaj odgajatelj koji ima pozitivnu sliku o sebi može se osjećati dovoljno spremno za rad s djecom, samopouzdanje odgajatelja i njegovo vođenje djece kroz odrastanje treba biti ispunjeno pozitivnim emocijama uz konstantnu podršku odgajatelja i „guranje“ prema naprijed.

3. Fleksibilnost

Rad s djecom je uvijek podložan promjenama, djeca se mijenjaju, njihove želje i potrebe se brzo zadovoljavaju, odgajatelj je taj koji treba prepoznati kada je vrijeme za promjene, fleksibilan u smislu da je spreman na promjene bilo kakve vrste i da u tom trenutku izvuče najbolje.

4. Strpljivost

Djeca neće sve znati napraviti iz prve, treba im pomoć i strpljenje, ponavljanje do usavršavanja, pustiti dijete da pokuša samo, a ne da odgajatelj napravi to umjesto njega.

5. Pružanje pozitivnih modela djetetu

Djeca uče po modelu i oponašaju starije osobe, vršnjake u ovom slučaju i odgajatelje zato je važno da se odgajatelj ponaša pristojno i da postane svjestan svojih do tada nesvjesnih gesti i navika koje bi djeca mogla prepoznati.

6. Otvorenost za učenje i usavršavanje

Svaki čovjek koji uživa u svom poslu uživa i u svom usavršavanju koji ne treba prestati, u svijetu dolaze nove informacije i nova saznanja i nitko ne može znati sve ali konstantnim usavršavanjem bude najbolja verzija sebe, osoba koja teži za znanjem i željom da to isto znanje prenese djeci.

7. Uživanje i ljubav prema poslu

Odgajatelj bi trebao stvoriti takvu atmosferu u vrtiću da je svaki odlazak na posao uživanje i odgajatelju i djeci, ako vrtić shvaća kao satnicu koju treba ispuniti za mjesečna primanja na krivom je mjestu.

Šagud (2006, str. 47.) navodi deset kvaliteta koje odgajatelj treba imati;

1. „Osoba koja kontinuirano uči i želi pronalaziti i provjeravati različite modele bez pretenzije da unaprijed ima odgovor na sva pitanja, želi istražiti ono što ne zna,
2. Osoba s izraženom potrebom napredovanja u osobnom i profesionalnom smislu,
3. Dobar promatrač i slušatelj djece,
4. Poznavatelj sredine u kojoj radi sa svim socijalnim, kulturnim i ekonomskim različitostima,
5. Poznavatelj zakonitosti djetetova rasta i razvoja uz prihvaćanje individualnih različitosti i kvaliteta,
6. Poznavatelj procesa učenja predškolskog djeteta – različitih načina i intenziteta,
7. Sklon postavljanju pitanja o motivima djece – zaključak ostavlja otvoren, ne žuri, istražuje, uzima u obzir mišljenje drugih, otvoren za riskantne ideje, za postavljanje pitanja, za istraživanje,
8. Sposoban preuzeti rizik i ne opterećivati se unaprijed postavljenim planom,
9. Spreman za kompromis, omogućuje improvizacije i kreativno izražavanje,
10. Fleksibilan – sredinu organizira prema konkretnim potrebama i kontekst doživljava nepredvidljivim.“

Profesionalan odgajatelj je usmjeren na cjeloživotno obrazovanje, sustavno istraživanje i (samo)vrednovanje osobne prakse.

4.1 ULOGA ODGAJATELJA

Suvremeni je odgajatelj, jednako kao i dijete, istraživač. On istražuje svoj svakodnevni pedagoški rad, razvija suradničke odnose s drugim odgajateljima razmjenjujući zapažanja i prateći svoj razvoj kroz refleksivnu praksu, primjenjujući ideje o „prostoru kao trećem odgajatelju” te prikupljajući i koristeći dokumentaciju o igri i aktivnostima, kako bi pomoću prikupljene dokumentacije bolje razumio i dijete i samog sebe. Pomoću prikupljene pedagoške dokumentacije suvremeni odgajatelj povezuje se s drugim odgajateljima radi boljeg razumijevanja djece i procesa odgoja i obrazovanja. Na osnovi dokumentacije, prepoznaje i vidi što i kako djeca misle, vidi njihove interese, njihovo djelovanje, može odrediti aktualne točke razvoja, navodi Hajdin (2010).

„Djeca se svakodnevno susreću s brojnim izazovima i koriste mnoštvom različitih strategija rješavanja problema i onda kad mi odrasli to uopće ne uočavamo“ (Slunjski, 2008, str. 93).

Odgajatelji bi trebali razumjeti da aktivnost u kojoj oni ne sudjeluju isto može biti kvalitetna za dijete. U slobodnom kretanju dijete najviše istražuje i uči, npr. rizična igra. Takva igra nudi djetetu samostalnost i izbor, suočavanje s rizikom koji za cilj ima nova znanja kod djeteta metodom pokušaj- pogreška. Rizična igra omogućava djeci testiranje vlastitih granica i sposobnosti, ali i stvaranja osjećaja odgovornosti za vlastito ponašanje (Harper, 2017).

„Uloga odgajatelja u razvoju socijalne kompetencije je da pomažu djeci u usmjerivanju i reguliranju emocija“ (Katz i McClellan, 2005 str. 86).

4.2. PEDAGOŠKO DJELOVANJE ODGAJATELJA

Cjelovit razvoj djece povezan je s pedagoškim djelovanjem odgajatelja, njegovim pristupom i razumijevanjem za dijete i djetetove potrebe.

Emocije imaju važnu ulogu u procesu djetetova odrastanja te je iz tog razloga potrebno razumjeti dijete i osigurati mu poticajno okruženje. Roditelj je najčešće prva osoba koja dijete upoznaje sa svijetom i ima najveću ulogu u odrastanju djeteta. Berk (2008) ističe teoretičare socijalnog učenja koji smatraju da dijete uči imitirajući okolinu tj. po ponašajnim modelima, opaža roditelje i odgajatelja, promatra njihove geste i mimiku, njihovo ponašanje u određenim situacijama te je zato izrazito važno da roditelji a kasnije i odgajatelji budu inicijatori i uzori isključivo pozitivnih ponašanja djeteta.

Prema Mahović, Ravlić i Jukić Lušić (2006) djeci je važno omogućiti emocionalni doživljaj putem zajedničke igre, učiti ih kako se emocionalno izražavati i razgovarati, kako kontrolirati emocije i kako na ispravan način tražiti pomoć. Važno je ukazati djetetu da su i strah i ljutnja očekivani osjećaji koje nije potrebno potiskivati već ih izraziti na zdrav, društveno prihvatljiv način. Autorica Ivon (2010) preporuča scensku lutku kao jedan od načina izražavanja emocija djece. U simboličkoj igri dijete koristi simbole, igračke zamjenjuje za stvarne predmete, dijete hrani lutku kao što je njega hranila majka i slično. Tada dolazi do oponašanja stvarnih situacija kojih se dijete prisjeća te na taj način nastoji razumjeti i sebi objasniti što mu se događalo, prirodnim oblikom učenja razumijeva svijet oko sebe (Miljak, 2009). Odgajatelj bi trebao prihvatiti i razumjeti svaku djetetovu emociju te biti uz njega i kada te emocije nisu pozitivne. Prihvatanje svake emocije djetetu se šalje poruka da su sve emocije zapravo dobre i da je u redu ono što trenutno osjećamo jer u tome nismo sami.

Psihologinje Mize i Abel (1996, prema Miljković i Rijavec 2002) navode prijedloge kako djetetu pomoći da razvije socijalne vještine: ne nametati djetetu vlastite želje već mu dati slobodu izbora (odjeća, hrana, igračke). Na taj način izgrađujemo njegovo samopouzdanje i pozitivnu sliku o sebi. Kada je dijete samouvjereno lakše će stupiti u socijalne interakcije s vršnjacima. Pomoći djetetu u rješavanju problema, ne nuditi gotova rješenja već zajedno s djetetom doći do rješenja, naučiti dijete kako da reagira na odbacivanje i nepravdu, a da to bude društveno prihvatljivo, razgovarati s djetetom i razumjeti ga.

4.3. PROFESIONALNE KOMPETENCIJE ODGAJATELJA

Profesionalna kompetencija odgajatelja se u najvećoj mjeri očituje kroz prepoznavanje te kreiranje kvalitetnih poticaja za razvijanje individualnih karakteristika. Odgajatelj može poticati ili ograničavati razvoj djeteta svojom prikladnom ili neprikladnom praksom.

Odgajatelj koji je profesionalan u svom poslu mora biti oprezan u donošenju određenih zaključaka. Od odgajatelja se očekuje da bude model učenja djetetu, da mu bude pomoć u svakom trenutku, da vodi dijete i potiče njegov razvoj. Odgajatelj ne smije postavljati djetetu granice nego se truditi da se granice djetetovog razvoja pomiču, pristupiti svakom djetetu individualno bez obzira sta se djeca nalaze u većinom istim fazama razvoja svako dijete je cjelina za sebe i odgajatelj na taj način djeci treba i pristupati. Njegove kompetencije je potrebno promatrati, mijenjati i razvijati u skladu sa potrebama i funkcijama odgajatelja ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (Belan, 2015).

Prema Matoš i Tomić (2010) dijete je u predškolskom razdoblju centar interesa te njegove kompetencije u području potreba i osjećaja čime se djeluje na djetetovu dobrobit. Također, navode da roditelji kao najpoželjnije osobine odgajatelja smatraju odgajateljevu sposobnost da razumije dijete, njegovu kreativnost i iskustvo rada s djecom.

Matoš i Tomić (2010) navode kompetencije odgajatelja koje su važne za socioemocionalni, ali i cjeloviti razvoj djeteta:

- samomotivacija
- posjedovanje znanja, vještina, sposobnosti
- kreativnost
- spremnost za timski rad, na dijalog te na zajedničko promišljanje ciljeva
- znatiželjnost i otvorenost za nove spoznaje te aktivan odnos prema stjecanju novih znanja
- svjesnost i razumijevanje odgovornosti
- empatičnost
- tolerantnost, fleksibilnost, dinamičnost
- osviještenost i informiranost
- poznavanje i uvažavanje ljudskih prava

Autorice također navode da odgajatelj u odnosu na dijete:

- zna kako se dijete predškolske dobi osjeća i kako misli
- uvažava prava svakog djeteta
- je empatičan
- čuje, vidi i razumije dijete
- ima povjerenje u njega
- stvara uvjete za poticajnu okolinu
- emocionalno je dostupan djetetu u svakom trenutku
- prihvaća i uvažava sve djetetove emocije
- vodi računa o dobrobiti djeteta
- stvara uvjete za samostalno učenje
- prepoznaje i koristi situacijske poticaje
- promatrač je, voditelj i pomagač
- vodi brigu o privatnosti djeteta

Isto tako, odgajatelj se kroz praksu treba kontinuirano usavršavati te unaprjeđivati profesionalne kompetencije. Cjeloživotnim učenjem stječe kompetencije koje dovode do kompetentnosti u radu s djecom i roditeljima. Mendeš (2018) profesionalni razvoj odgajatelja opisuje kroz tri usko povezana ciklusa: inicijalno obrazovanje, stažiranje i kontinuirano profesionalno usavršavanje.

4.4. NAČINI KAKO ODGAJATELJI MOGU POTAKNUTI SOCIJALNU KOMPETENCIJU

Autorice Katz i McClellan (2005, str. 93.) analiziraju načine na koji bi odgajatelji mogli bolje upoznati i uspostaviti socijalne odnose s djecom:

- „Poticanje empatije i altruizma – odgajateljice trebaju osvijestiti dječje emocije, razgovarati o empatiji i suosjećanju s prijateljem koji je povrijeđen ili sretan, razgovarati zašto se osjećaju u određenom trenutku dobro ili loše, što druga djeca mogu učiniti kako bi se osjećala bolje.
- Usmjeravanje pozornosti djece na tuđe osjećaje i interese – vezano s empatijom, suosjećanje s drugom djecom, znati reagirati kada dođe do sukoba, razgovarati na temelju čega je nastao i kako će se riješiti, poticajna pitanja „Što ti misliš kako se on/ona sada osjeća?“
- Poticanje alternativnih interpretacija tuđeg ponašanja –u razvojnim fazama djeteta poznat je model oponašanja starijih, iznimno je važno da je odgajatelj svjestan da je upravo on model kojeg će djeca najčešće oponašati te prema tome treba pokazivati toleranciju i prihvaćanje djeteta i njegovog izbora.
- Pomoć djeci u primjerenom sudjelovanju u raspravama – u svakodnevnoj igri djeca komentiraju igru, ali spontano otvaraju teme za nove socijalne interakcije. Uloga odgajatelja je da prepozna takve situacije i potakne dijete na razgovor s ostalom djecom, vrlo je važno da se djeca osjećaju slobodno u izražavanju svojih misli i želja, da imaju poticajno okruženje i da se osjećaju prihvaćeno.
- Pomoć djeci u otkrivanju zajedničkih obilježja – razne igre pomažu pri otkrivanju zajedničkih obilježja predškolske djece, najčešće su to obilježja po spolu, frizuri, omiljenim igračkama i slično.“

„Uloga odgajatelja važna je u formiranju socijalne kompetencije kod djeteta“ (Klarin, 2000, str. 83). Prihvaćanje djeteta od strane vršnjaka povezana je s kvalitetom interakcije s odgajateljem koji može poticati ili zanemarivati vršnjačku interakciju. Odgajatelj kao medijator u predškolskom razdoblju ima važnu ulogu za kasniju prilagodbu u školi.

Odgajatelji bi također trebali djeci omogućiti situacije u kojima se odvija socijalna igra kojim se potiče dječja komunikacija i socijalizacija. Katz i McClellan (2005) ističu važnu zadaću odgajatelja koji bi u svakom trenutku djetetu trebali omogućiti različite materijale, okruženje koje potiče socijalnu igru i interakciju među djecom stalno oslušujući njihove potrebe i želje za nadograđivanjem igre.

5. ZAKLJUČAK

Predškolska ustanova je od iznimne važnosti za socio-emocionalni razvoj djece. Pojedina djeca većinu svog vremena provodi u dječjem vrtiću i upravo je odgajatelj taj uz kojeg dijete razvija osobne socio-emocionalne kompetencije. Uloga odgajatelja je poticati dječji afirmativni identitet. Zato kvalitetan odgajatelj, svjestan da djeca uče po modelu, potiče kreativno izražavanje i istraživanje djece. Odgajatelj je taj koji kreira poticajno okruženje za dijete u kojem ono može neometano istraživati. Vršnjački odnosi mogu se graditi različitim igrama upoznavanja, surađivanja i pomaganja. Dijete stječe prijateljstva igrajući se i pomažući, doživljava sretne ali i tužne trenutke. Odgajatelj treba djetetu dati slobodu u izražavanju emocija, bile one pozitivne ili negativne, jer tek kada dijete samo proživi emocije naučit će se suosjećati sa tuđim emocijama i na taj način stvara osjećaj empatije prema okolini (obitelji, vršnjacima). Djetetu ne treba nametati gotova rješenja, već mu pomoći da ono samo dođe do rješenja kako bi se osjećalo samouvjeren. Dijete koje se ne osjeća dovoljno sigurno u sebe svoje frustracije će pokazivati u socijalnim interakcijama. Bitno je da odgajatelj osluškuje dijete i da odgovori na djetetove potrebe. Iz tog razloga odgajatelj svoju profesiju treba shvatiti kao cjeloživotno obrazovanje.

6. LITERATURA

1. Andrilović, V., & Čudina-Obradović, M. (1994). *Psihologija odgoja i obrazovanja: Osnove opće i razvojne psihologije*. Dio 2. Školska knjiga.
2. Ban, S., Raguž, S. i Prizmić, A. (2011). *Razvoj djeteta od rođenja do treće godine*. Dubrovnik: Odsjek za poremećaje razvojne dobi, Odjel psihijatrija, Opća Bolnica Dubrovnik.
3. Berk, L. (2008). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
4. Brajša – Žganec, A. (2003) *Dijete i obitelj: Emocionalni i socijalni razvoj*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
5. Colwell, M., & Lindsey, E. (2003). *Teacher-child interactions and preschool children's perceptions of self and peers*. *Early Child Development and Care*, 173(2-3), 249-258.
6. Goleman, D. (2011). The brain and emotional intelligence: New insights. *Regional Business*, 94-95.
7. Hajdin, Lj. (2010). *Going Beyond the Theory/ Practice Divide in Early Childhood Education - Introducing an intraactive pedagogy*. London and New York: Routledge. *Život i škola*, LVI (24), 298-301. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/63369>
8. Jurčević Lozančić, A. (2016). *Socijalne kompetencije u ranome djetinjstvu*.
9. Katz, L.G. i McClellan, D.E. (2005) *Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije: uloga odgajateljica i učiteljica*. Zagreb: Educa.
10. Klarin, M. (2006) *Razvoj djece u socijalnom kontekstu: roditelji, vršnjaci, učitelji kontekst razvoja djeteta*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
11. Krznar, T. (2016). Anka Jurčević Lozančić: Socijalne kompetencije u ranome djetinjstvu. Metodčki ogledi: *Časopis za filozofiju odgoja*, 23(2), 143-146.
12. Mahović, M., Ravlić, V. i Jukić - Lušić, I. (2006) Emocionalno opismenjavanje i osnaživanje socio – emocionalnog zdravlja djece. *Dijete, vrtić, obitelj*: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima. <https://hrcak.srce.hr/177727>
13. Matoš, D.; Tomić, I. (2010) *Neka iskustva o poticanju emocionalne inteligencije u dječjem vrtiću: primjeri iz odgojno – obrazovne prakse*. Bjelovar: Dječji vrtić Bjelovar.

14. Mendeš, B. (2018). *Profesionalno obrazovanje odgojitelja predškolske djece: od jednogodišnjeg tečaja do sveučilišnog studija*. Golden marketing–Tehnička knjiga.
15. Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću: novi pristupi u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno-obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*. SM naklada.
16. Miljković, D.; Rijavec, M. (2002) *Bolje biti vjetar nego list: psihologija dječjeg samopouzdanja*. Zagreb. „IEP“ d.o.o.
17. Nikolić, E. (2011). *Razvoj socijalnih vještina kod djece* (Doctoral dissertation, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek. Faculty of Humanities and Social Sciences. Department of Psychology).
18. Petrović-Sočo, B. (2007). *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje–holistički pristup*. Zagreb: Mali profesor, 81-118.
19. Rothbart, M. K., i Putnam, S. P. (2002). Temperament and socialization. Paths to successful development: *Personality in the life course, 19-45*.
20. Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić: mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Spektar media.
21. Slunjski, E., Šagud, M., i Branša-Žganec, A. (2006). *Kompetencije odgojitelja u vrtiću–organizaciji koja uči*. Pedagogijska istraživanja, 3(1), 45-57.
22. Starc, B. (2004) *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
23. Vasta, R., Haith, M. M., & Miller, S. A. (1992). *Child psychology: The modern science*. John Wiley & Sons.
24. Vorkapić, S. T., i Pelozo, I. (2017). Exploring personality trait sandwell-being among pre-school and primary school teachers in Croatia. *Current Issues in Personality Psychology, (1)*, 21-31.

SAŽETAK

U ovom se radu prikazuje pregled socio-emocionalnog razvoja djeteta te uloga odgajatelja u socio-emocionalnom odgoju djece. Dijete od rođenja stupa u interakciju s okolinom te se postepeno razvija i izgrađuje istražujući svijet oko sebe. Djeca su socijalna ali i emocionalna bića jer okruženje u velikoj mjeri utječe na nas, zato je izrazito važna uloga odgajatelja u najranijoj dobi djeteta. Odgajatelj prije svega treba svoj posao doživljavati kao poziv i na taj način mu pristupiti, neprestanim usavršavanjem svog znanja i preispitivanjem svojih postupaka. Dobar odgajatelj je onaj koji stvara poticajno okruženje za dijete i koji je otvoren za svako dječje pitanje.

Cilj ovog završnog rada je upoznati se s dječjim socio-emocionalnim razvojem te staviti naglasak na odnos odgajatelj-dijete. Na koji način oni utječu na emocionalni razvoj te kako se djeca nose s frustracijama. Važnost predškolskog ozračja koje može pozitivno i negativno utjecati na dijete. Istaknuti ulogu odgajatelja koji je uzor djeci koja uče po modelu, kako kvalitetan odgajatelj može potaknuti djetetovu želju za socijalizacijom i osjećajem za pripadnost.

Ključne riječi: emocije, dječji razvoj, socijalizacija, uloga odraslih

SUMMARY

This paper analyzes the socio-emotional development of the child and the role of educators in the socio-emotional education of children. From birth, the child interacts with the environment and gradually develops and builds by exploring the world around him. We are social as well as emotional beings because the environment influences us to a great extent, that is why the role of the educator is extremely important in the earliest age of the child. An educator should first of all perceive his job as a calling and approach it in this way, by constantly improving his knowledge and questioning his actions. A good educator is one who creates a stimulating environment for the child and is open to every child's question.

The goal of this final paper is to get acquainted with children's development as a whole and to emphasize socio-emotional development, peer relationships: how do they affect emotional development and how do children deal with frustrations, the importance of the kindergarden atmosphere, which can have a positive as well as a negative impact on children's development, emphasizing of the role of the educator who is a role model for children who learn according to the model, and exploring the ways in which the quality educator can stimulate the child's desire for socialization and sense of belonging.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Jelena Vučićić, kao pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišna prvostupnica Ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da ni jedan dio završnoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, stoga ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, rujan 2022.

Potpis:

Jelena Vučićić

IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOGAU DIGITALNI REPOZITORIJ FILOZOFSKOGA FAKULTETA U SPLITU

Studentica: Jelena Vučićić

Naslov rada: Uloga odgajatelja u razvoju dječjih socio-emocionalnih kompetencija

Znanstveno područje: Odgojne znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Vrsta rada: završni rad

Mentorica rada: doc. dr. sc. Ivana Visković

Članovi Povjerenstva: doc.dr.sc. Branimir Mendeš (predsjednik), doc. dr. sc. Ivana Visković, izvr.prof. Esmeralda Sunko

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanoga završnoga/diplomskoga rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice potpuno odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

- a. u otvorenom pristupu
- b. dostupan studentima i djelatnicima FFST-a
- c. dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6 mjeseci

Split, rujan 2022.

Potpis studentice:

Jelena Vučićić

